

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 7 juni 2018
Betreft Verslag reis Bonaire, Aruba, Curaçao en Colombia

Kenmerk

1351601-176875-1Z

Uw brief

Bijlage(n)

*Correspondentie
uitsluitend richten
aan het retouradres
met vermelding van
de datum en het
kenmerk van deze
brief.*

Geachte voorzitter,

Van 13 tot 20 februari jl. heb ik een werkbezoek gebracht aan Bonaire, Aruba, Curaçao en Colombia. Een allereerste kennismaking met het Caribische deel van het Koninkrijk. Ik breng langs deze weg verslag hierover uit en informeer u tevens over een aantal onderwerpen. Dit conform de toezegging van de minister van Medische Zorg en Sport tijdens het VAO d.d. 14 februari jl. in reactie op de motie van het lid Van den Berg (CDA), nr. 889 (29689), welke is aangehouden.

Bonaire

Bij aankomst op dinsdag 13 februari jl. ben ik hartelijk welkom geheten door de gezaghebber van Bonaire en de waarnemend rijksvertegenwoordiger. Gelijk na ontvangst heb ik een tour over het eiland gemaakt. Woensdag is het programma gestart met een bespreking met het bestuurscollege. Naast kennismaken, hebben we met name een aantal prioritaire onderwerpen besproken.

Voorop staat de noodzaak om maatschappelijke ondersteuning verder vorm te geven. Afgelopen jaren zijn diverse voorzieningen door het openbaar lichaam Bonaire (OLB) met hulp van projectgelden (integrale middelen) opgezet. Ik ben bereid een aantal van deze voorzieningen te gaan contracteren via het Zorgverzekeringskantoor (ZVK). Het gaat om hulp bij het huishouden, vervoer op maat, maaltijdverzorging en woningaanpassingen zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen. Via het ZVK helpen we de stichtingen Cocari en Villa Antonia al jaren om dagopvang voor ouderen te organiseren. Ouderen die ik heb gesproken tijdens mijn bezoek zijn positief over hun dagbesteding en daarom blijven we deze voorzieningen de komende jaren ondersteunen. Aanbod zou bij voorkeur in dagdelen moeten worden uitgebreid.

In de afgelopen jaren lag de nadruk op het ontwikkelen van de curatieve zorg, daarom ben ik nu voornemens de komende jaren meer werk te gaan maken van gezondheidsbevordering en preventie bij jong en oud. Vanuit mijn verantwoordelijkheid voor de Jeugdzorg & Gezinsvoogdij Caribisch Nederland (JGCN) zie ik dat de samenhang en afstemming met het Centrum voor Jeugd & Gezin Bonaire (CJG Bonaire), dat de eerste lijn vormt en voor het grootste deel wordt gefinancierd door het OLB, beter moet.

We zien bovendien dat de druk op de tweede en derde lijn (residentiële zorg) is toegenomen mede doordat in preventieve zin nog te weinig wordt afgevangen door het CJG Bonaire. VWS ondersteunt, investeert in het CJG Bonaire en stimuleert de samenwerking met JGCN. Het is in ieders belang dat preventie en de eerste lijn merkbaar en zichtbaar wordt verbeterd. Daarom is het belangrijk dat OLB ook in het CJG blijft investeren.

Sinds een aantal jaar investeert VWS op de drie eilanden in sport via buurtsport-coaches. Dit wil ik op Bonaire verder uitbreiden zodat er meer sport- en beweegactiviteiten komen voor kinderen op de scholen (bewegingsonderwijs) en in de wijken (naschoolse opvang). We trekken hierbij op met onder andere OC&W en het OLB. VWS wil daarbovenop het OLB ondersteunen via gerichte investeringen - samen met private partijen - in de sportinfrastructuur en in de organisatie van sportevenementen. **Kenmerk**

Caribisch Nederland nemen we uiteraard mee in het sportakkoord en het nationaal preventieakkoord. Hierbij zal ik per eiland maatwerk toepassen gezien de verschillen tussen de situatie daar en het Europees deel van Nederland. Ik vind het van belang om Caribisch Nederland in deze akkoorden wel expliciet te noemen, want ze horen erbij. Nadat we met de openbare lichamen een modus operandi hebben gevonden, zal ik uw Kamer daar nader over informeren. Ik streef ernaar dit in het najaar gereed te hebben. Overigens heb ik het Bestuurscollege van Bonaire uitgenodigd met ideeën en voorstellen te komen over de wijze waarop zij een preventieakkoord voor het eiland willen vormgeven. De openbare lichamen van Saba en St. Eustatius zal ik eveneens daarop gaan bevragen.

Met het bestuurscollege heb ik ten slotte gesproken over de implementatie van het Verdrag van Istanbul en het VN Verdrag Handicap. Vorig jaar is een bestuursakkoord getekend met de drie eilanden over het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Bonaire heeft een werkplan gemaakt met daarin activiteiten op gebied van preventie en voorlichting, deskundigheidsbevordering en een laagdrempelige meldstructuur. Door beperkte capaciteit bij het OLB zijn nog niet alle onderdelen van het werkplan uitgevoerd. Het Bestuurscollege heeft mij laten weten dat een projectleider wordt aangezocht die met de uitvoering van dit werkplan aan de slag gaat. Wat betreft het VN Verdrag Handicap heeft VWS eind vorig jaar een projectvoorstel van Bonaire geaccordeerd. Met middelen van VWS is het OLB nu bezig in kaart te brengen hoe de toegankelijkheid van woningen van mensen met lichamelijke beperkingen kan worden verbeterd.

De verdere woensdag en donderdag heb ik benut om een indruk te krijgen van het gehele VWS-domein. Dit omvat de curatieve zorg, langdurige zorg, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning. In het ziekenhuis heb ik bijvoorbeeld met een dialysepatiënt gesproken die zich reeds 28 jaar drie keer in de week moet laten dialyseren. Tot de opening van het dialysecentrum op Bonaire in 2012, moest deze patiënt voor het dialyseren drie keer in de week naar Curaçao. Dit drukte een stempel op zijn leven. Sinds 2012 kan hij zelf met de auto naar het ziekenhuis. Een wereld van verschil. Ik ben blij dat we de afgelopen jaren dit soort stappen hebben gerealiseerd. Bij het ZVK ben ik aan de balie in gesprek gegaan met verzekerden. Ze zijn overwegend positief, zeker in vergelijking met de situatie zoals die bestond voor 10-10-10.

Tot slot wil ik hier nog mijn bezoek aan het nieuwe onderkomen van het ervaringsleer centrum van de stichting Project noemen. Ik was onder de indruk van de manier waarop de stichting Project op verschillende manieren (in combinatie met sport bijvoorbeeld) de kinderen van Bonaire allerlei vaardigheden bijbrengt. Essentieel is dat Stichting Project investeert in het zelfrespect en zelfvertrouwen van de aan hen toevertrouwde kinderen. Dit is van groot belang voor hun persoonlijke ontwikkeling tot volwaardig functionerende individuen.

Aruba en Curaçao

Vervolgens heb ik ook Aruba en Curaçao bezocht om zelf poshoogte te nemen van waar onze verzekerden naartoe worden uitgezonden. Het merendeel van de medische uitzendingen betreft overigens Curaçao en Aruba. Op donderdagavond heb ik op Aruba kennism gemaakt met de minister van Toerisme, Volksgezondheid en Sport van Aruba, de heer Dangui Oduber. We hebben onder andere stilgestaan bij de uitdagingen waar Aruba op het gebied van de zorg voor staat. Vrijdag heb ik het Dr. Horacio E. Oduber Hospitaal (HOH) bezocht en kennis genomen van de laatste stand van zaken met betrekking tot de nieuwbouw. Vervolgens heb ik het Instituto Medico San Nicolas (IMSAN), een medisch centrum voor ambulante behandeling, gelegen in het district San Nicolas, bezocht. De nierdialysepatiënten van de Bovenwinden die als gevolg van de Orkaan Irma niet langer terecht konden in het ziekenhuis op Sint Maarten, zijn destijds hier ondergebracht. Bij het kennismaken met deze organisatie, heb ik nogmaals mijn erkentelijkheid overgebracht voor de voortreffelijke wijze waarop zij de nierdialysepatiënten hebben opgevangen.

Kenmerk

Vrijdagmiddag ben ik na aankomst op Curaçao doorgegaan naar het St. Elisabeth Hospitaal (SEHOS) waar ik samen met de minister van Gezondheid, Milieu en Natuur van Curaçao, mevrouw Suzy Camelia- Romer, een werkbezoek heb afgelegd. Naast een uitgebreide presentatie van de voorzitter van de raad van bestuur over het ziekenhuis, heb ik ook het plan 'Een geïntegreerde aanpak van de neurologische en neurochirurgische patiëntenzorg' van het SEHOS in ontvangst genomen. Ik heb dit plan van aanpak ter beoordeling doorgeleid naar het ZVK.

Colombia

Na het bezoek aan de ABC-eilanden ben ik naar Colombia doorgevlogen. Na de drie overzeese landen in het Koninkrijk, neemt Colombia de vierde plaats in, wat betreft medische uitzendingen van inwoners van Caribisch Nederland. In de stad Medellin maken wij voor de specialistische zorg, tertiaire zorg, gebruik van drie kwalitatief hoogwaardige ziekenhuizen voor de inwoners van Bonaire, St. Eustatius en Saba. Deze drie ziekenhuizen horen bij de top in de Latijns-Amerikaanse regio. Ik heb ze uitgebreid bezocht en was ook in de gelegenheid om in één van de ziekenhuizen een patiënt van Saba te spreken over de zorg die zij daar krijgt.

Tijdens mijn bezoek heb ik ook geconstateerd dat de bilaterale relatie tussen Colombia en Nederland in de Life Sciences & Health (LSH) sector hecht is. In de ambtswoning van de ambassadeur van Nederland in Colombia heb ik ontbeten met een twintigtal vertegenwoordigers van private partijen in de zorgsector die op een aantal terreinen kansen en een match zien met het Nederlandse bedrijfsleven. Een aantal Nederlandse bedrijven heeft namelijk mobiele medische oplossingen in hun portfolio waarmee de toegankelijkheid van de zorg, in de vele rurale gebieden die Colombia rijk is, verder kan worden verbeterd. Ook heb ik kennism gemaakt met de Colombiaanse minister van Volksgezondheid, de heer Alejandro Gaviria Uribe, en hebben we gesproken over de uitdagingen die hij ziet en de aanknopingspunten voor het Nederlandse bedrijfsleven.

Health Study en bevolkingsonderzoeken

Op 14 februari 2018 heeft het lid Van den Berg (CDA) een motie ingediend (nr.889, 29 689) met het verzoek de Openbare Lichamen actief te ondersteunen bij het opstellen van de volksgezondheidsrapportage. Dit met als doel nog in 2018 de Health Study af te ronden en de Kamer hierover voor het einde van 2018 te informeren. In het VAO Zorgverzekeringswet / mondzorg/ tandzorg / Pakketbeheer / Medische zorg op de BES-eilanden / Eerstelijnszorg d.d. 14 februari jl., heeft de minister van Medische Zorg en Sport gevraagd deze motie aan te houden zodat ik als verantwoordelijke bewindspersoon de gelegenheid krijg om u een inhoudelijk reactie te geven.

De Health Study, waarbij diverse gezondheidsgegevens in samenspraak met de eilanden worden verzameld, heeft afgelopen jaren vertraging opgelopen. Het verzamelen van gegevens op de eilanden bleek moeizamer (o.a. wegens ontbreken van systemen voor registratie) dan aanvankelijk gedacht. Op 29 mei jl. zijn de eerste onderzoeksresultaten door het RIVM, het CBS en de afdelingen publieke gezondheid van de Openbare Lichamen van Bonaire, Sint Eustatius en Saba gepubliceerd. Er hebben 1900 personen aan het onderzoek meegedaan. De Openbare Lichamen gaan deze gegevens gebruiken als input voor het opstellen van een volksgezondheidsnota. De volksgezondheidsnota heeft als doel de eilanden te ondersteunen om onderbouwde en lange termijn prioriteiten vast te stellen **Kenmerk** inzake activiteiten die de volksgezondheid verbeteren. In dit proces ligt besloten dat de Openbare Lichamen als eerste overheid het beste weten welke prioriteiten moeten worden gesteld. De eilanden kunnen rekenen op ondersteuning van het RIVM bij het schrijven van de eerste gezondheidsnota. De Openbare Lichamen bepalen hierbij zelf de prioriteiten. Mijn beeld is dat zij hiertoe in staat zijn. Overigens is in de Health Study tevens onderzocht of de bevolking goed is beschermd tegen de infectieziekten, waartegen zij wordt ingeënt in het kader van het rijksvaccinatieprogramma. Over die bescherming tegen infectieziekten wordt in het najaar gepubliceerd.

Op dit moment kunnen bewoners van Caribisch Nederland nog geen gebruik maken van een structureel aanbod van bevolkingsonderzoek naar borst-, baarmoederhals- en darmkanker. Ik zie dat er een behoefte is om het bevolkingsonderzoek op de eilanden te verbeteren, maar ik vind het ook belangrijk om daarbij aan te sluiten bij de specifieke regionale omstandigheden. Ambities moeten realistisch zijn, en bij een eventueel aanbod van bevolkingsonderzoek is een goede aansluiting op de zorg cruciaal. Ik zal het Centrum van Bevolkingsonderzoek van het RIVM vragen om met die blik praktisch te verkennen of en welke mogelijkheden er zijn om op kortere termijn verbetering te realiseren en hoe op de langere termijn kan worden toegewerkt naar een volwaardig aanbod van bevolkingsonderzoek op de eilanden. De Openbare Lichamen zullen hierbij worden betrokken door het RIVM. Uitgangspunt is dat we maximaal gebruik maken van wat lokaal of in de regio kan. Duidelijk is namelijk dat we het Nederlandse model op de eilanden ook op dit punt niet één op één kunnen kopiëren en dat hoeft ook niet. Ik vind het wel van belang dat het niet alleen pragmatisch maar ook verantwoord wordt ingericht. Over de voortgang zal ik u informeren.

Mondzorg Saba

Het lid Van der Berg (CDA) vroeg tijdens het AO, dat werd gehouden op d.d. 1 februari jl., naar de situatie rond de mondzorg op Saba. Zij constateerde dat er al een tijd geen vaste tandarts meer op Saba was. Zelfs preventieve mondzorg raakt daardoor in de verdrukking. Zij wil weten wat hieraan wordt gedaan. In het verleden visiteerde de op Sint Eustatius residerende tandarts enkele keren per maand Saba. Na verloop van tijd bleek dit niet de meest ideale situatie. Daarom is het ZVK in nauwe samenwerking met de Saba Health Care Foundation (SHCF) op zoek gegaan naar een BIG-geregistreerde tandarts die bereid was op Saba te wonen en te werken. Deze tandarts is gevonden en is in het eerste halfjaar van 2016 gestart met zijn zorgverlening op Saba. Helaas bleek gedurende 2017 dat de kwaliteit van zorgverlening niet aan de eisen voldeed zoals het ZVK die voor haar verzekerden wenst in te kopen. Daarom is besloten de samenwerking stop te zetten.

Om het gemis aan tandheelkundige zorg op Saba op te vangen heeft SHCF in overleg met het ZVK via een praktijk op Sint Maarten tandheelkundige zorg betrokken. Dit resulteerde in een regelmatig invliegende tandarts vanuit St. Maarten en een enkele keer werd een verzekerde uitgevlogen naar St. Maarten. Daarmee werden de urgente zaken onderhouden. Dit loste echter slechts een deel van het probleem op. Om die reden heeft het ZVK actief gezocht naar BIG-geregistreerde tandartsen die zich voltijds op Saba willen vestigen.

Dit heeft inmiddels geresulteerd in het aantrekken van een BIG-geregistreerd tandartsenechtpaar dat op 10 april jl. is gestart en voor minimaal vier maanden werkzaam zal zijn op Saba. Er hebben zich ook al andere gegadigden gemeld voor de periode daarna.

Medische uitzendingen Sint Eustatius

Het lid Van der Berg (CDA) heeft voorts gevraagd wat er wordt gedaan aan de problemen met de vluchten rond medische uitzendingen waardoor patiënten vaak nodeloos lang weg zijn.

Kenmerk

De problemen rond vluchten en hotelboekingen voor medische uitzendingen deden zich met name voor na de orkaan Irma. Deze zijn inmiddels opgelost. In geval van een medische uitzending van een verzekerde, en alleen voor een behandeling die onder de aanspraken van de BES zorgverzekering valt, worden overnachtingen en vluchten geregeld en betaald door het ZVK. Ook voor de eventuele begeleider. Het is wel zo dat de gebrekkige luchtverbindingen in het Caribisch gebied het organiseren van de medische uitzendingen bemoeilijken en ook duurder maken. Om de problemen met de haperende, normale, luchtverbindingen tussen de eilanden en naar Colombia zo goed mogelijk op te lossen, zijn door het ZVK voor de verzekerden een aantal voorzieningen getroffen. In de maanden februari, maart en april 2018 voerde het bedrijf Sarpa 4 x per week vluchten uit vanuit Bonaire naar Curaçao en Aruba v.v., te weten op zondag, dinsdag, donderdag en zaterdag en voerde Sarpa ook wekelijkse retour vluchten uit vanuit Bogota naar Sint Eustatius, met een tussenlanding op Bonaire. Verzekerden met bestemming Curaçao of Aruba overnachtten op zaterdag op Bonaire en vlogen de volgende dag met Sarpa naar hun bestemming. Met de start van de CN Express op 16 maart jl. zijn verzekerden op medische uitzending met bestemming Colombia, Curaçao, Aruba of Bonaire vanuit Sint Eustatius en Saba op vrijdagen direct naar Bonaire gevlogen. Vanaf Bonaire worden zij naar hun eindbestemming overgevlogen. De CN Express zal naar verwachting tot eind juni vliegen tot dat Windward Islands Airways International N.V. (Winair) op 1 juli a.s. start met een vaste verbinding tussen Sint Maarten en de Benedenwinden.

Bestuurlijk overleg met de vier landen in het Koninkrijk

In mijn brief van 17 februari jl., kamerstuk 2017/18, 25295, nr.44, over het eerste rapport van de Commissie voor Advies en Bijstand voor de Internationale Gezondheidsregeling schreef ik u abusievelijk dat ik aan de ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten heb voorgesteld in het eerste kwartaal van 2018 bij elkaar te komen. Dit moet het tweede kwartaal zijn. Recent is bepaald dat het bestuurlijk overleg op 22 juni a.s. op Curaçao zal plaatsvinden.

Bovenwinden

Langs deze weg informeer ik u ten slotte dat ik voornemens ben om na voornoemd bestuurlijk overleg aansluitend door te vliegen naar de Bovenwinden voor mijn kennismaking met dat deel van het Koninkrijk. Over de uitkomsten van het bestuurlijk overleg en deze reis zal ik u te zijner tijd informeren.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Paul Blokhuis